

Rákóczi Krisztián

Parlamenti választások Szlovákiában: meggyengült hagyományos pártok és apátiába esett magyar választók

2016. március 5-én tartották a parlamenti választásokat Szlovákiában, melyen összesen 23 pártlistára szavazhattak a szlovák állampolgárok. Nyolc tömörülésnek sikerült átlépnie az ötszázalékos parlamenti küszöböt, föld-rengésszerű változásokat generálva ezzel a szlovákiai pártpalettán. A választásokat megelőzően a közvélemény-kutatások alapján arra lehetett számítani, hogy a 2012 és 2016 között kényelmes parlamenti többség birtokában egyedül kormányzó Irány–Szociáldemokrácia (Smer–SD), illetve annak vezetője, Robert Fico miniszterelnök alakíthat majd újra kormányt, a kérdés inkább az volt, hogy a kormányalakításra mely pártok bevonásával kerül sor. A közvélemény-kutatások a Smer–SD-nek a választásokat megelőző hónapokban folyamatosan csökkenő, de 30%-ot bőven meghaladó támogatottságot prognosztizáltak, ennek alapján úgy tűnt, a Smernek elég lesz egyetlen párt megnyerése ahhoz, hogy a harmadik Fico-kormány is megalakulhasson. Mivel a jobboldali pártok előzetesen kizárták a Smerrel való együttműködést, így valószínűnek tűnt, hogy a parlamentbe négy év kihagyás után nagy eséllyel visszakerülő Szlovák Nemzeti Párt (SNS) lesz az, aki a legkönnyebben igent mond a kormányfőnek. Az urnazárást követően bemutatott exit poll adatok azonban megmutatták, hogy nem ez az előzetesen legvalószínűbbnek tartott forgatókönyv fog megvalósulni. Három újonc párt is a szlovák törvényhozás tagja lett, köztük a Sme rodina (Család vagyunk) tömörülés, mely néhány hónappal a választásokat megelőzően alakult, valamint a régebbi alapítású, ám mindeddig országosan marginálisnak számító Marián Kotleba vezette Mi Szlovákiánk Néppárt (ĽSNS). A politikusok és politológusok által egyaránt döbbenetesnek és sokkolónak minősített exit poll adatokat a választások hivatalos eredményei is megerősítették, sőt a végeredmény a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) parlamentből való kiesése miatt még egy ráadás meglepetést is

hozott. Az előzetes várakozásokhoz képest a parlamenti választások eredményei tehát jelentős meglepetést jelentettek: a hagyományos pártok támogatottsága visszaesett, míg a rendszerellenes- és protestpártok korábban nem látott tömegeket tudtak sikeresen megszólítani.

Röviden a választási rendszerről

A parlamenti választások során Szlovákia területe egyetlen választókerületet képez, a 150 fős törvényhozás megválasztása egyfordulós, arányos rendszerben zajlik. A parlamentbe jutáshoz a pártoknak az összes érvényes szavazat öt százalékát kell megszerezniük, két vagy három párt koalíciója esetén a parlamenti küszöb hét százalék, négy vagy több párt választási koalíciója esetén pedig 10% a kvórum. A parlamenti választások érvényessége nem függ a voksoláson részt vevők arányától. A választópolgárok nyitott pártlistákra szavazhatnak, a szavazók elsőbbségi, preferenciális voksokkal befolyásolhatják az általuk választott pártlistán szereplő jelöltek sorrendjét. Legfeljebb négy preferencia szavazatot adhat le a választópolgár, mégpedig a képviselőjelöltek neve előtti sorszám bekarikázásával. Az adott pártra leadott összes szavazat legalább három százalékát elsőbbségi szavazatként megszerzett képviselők a mandátumok elosztásánál előnyt élveznek. A szabályozás kialakításakor a pártlistán való előrébb jutáshoz még arra volt szükség, hogy az adott pártlistát választók felének preferenciavoksát megszerezze egy képviselő. 1994-ben 50%-ról 10%-ra csökkentették a szükséges szavazatok arányát, végül 2006-ban mérsékeltek a jelenleg is hatályos három százalékra.

A választáson az a Szlovákiában bejegyzett párt indulhat, mely legkésőbb 90 nappal a választás napját megelőzően a Központi Választási Bizottsághoz benyújtja a jelöltlistáját, valamint az arról szóló igazolást, hogy az induláshoz szükséges 16 596 eurót letétbe helyezte a Belügyminisztériumnál. Amennyiben egy pártlista megszerzi az összes érvényes szavazat legalább két százalékát, úgy a választási kauciót visszakapja, ellenkező esetben a befizetett összeg az államkincstárt gyarapítja.

A többségi pártok eredményei

A választáson a névjegyzékben szereplő 4,4 millió választópolgár közül 2 648 184-en vettek részt, ami 59,82%-os választási arányt jelent. A részvételi arány nem tér el jelentősen az elmúlt két szavazáson tapasztalt választó aktivitástól, csak minimálisan haladja meg azokat: 2010-ben a polgárok

58,83%-a, 2012-ben pedig 59,11%-a járult az urnák elé. Közigazgatási egységekre lebontva a legmagasabb részvételi arányt a Pozsonyi és a Zsolnai kerületben tapasztalhattuk (66,41%, illetve 64,78%), a legalacsonyabbat pedig a kassai kerületben (52,83%). Járási szinten a Zsolnai kerületi Turdossini járásban volt a legmagasabb a részvételi arány (70,42%), ezt követi a Pozsonyi kerületben található Szenci járás (69,02%), valamint a főváros három járása, Pozsony I., III. és IV.

A választások győztese a négy évig egyedül kormányzó Smer-SD lett, ám a megszerzett 737 ezer szavazat 10 éves mélypontot jelent a párt történelmében a parlamenti voksolások során. A párt 2012-ben még 1,1 millió szavazatnál is többet szerezve aratott történelmi sikert, és Robert Fico pártelnök megalakíthatta Szlovákia rendszerváltás utáni első egyszínű kormányát. A négy évvel ezelőtti 44,41%-os szavazati arány most 28,28%-ra esett vissza, ezzel együtt a párt képviselői mandátumainak száma is 83-ról 49-re csökkent. A Smer-SD 396 799 szavazatot veszített 2012-höz képest, vagyis akkori szavazóbázisa egyharmaddal csökkent. 2012-ben Fico pártja a 79 járás közel felében, 37-ben megszerezte a szavazatok abszolút többségét, 2016-ban viszont 50%-ot meghaladó eredményt sehol sem tudott elérni. A párt csökkenő támogatottságát az előrejelzések jelezték, ezt látva Fico intenzív kampányba kezdett, mely végigkísérte a választásokat megelőző két évet. Három szociális csomagot jelentett be, összesen egymilliárd euró értékben. A korrupciós ügyekről a szót elterelni kívánó paternalista politika azonban nem hozta meg az átütő sikert. A Smer-SD a választás előtti időszakot már nem tudta uralni, a kampány utolsó szakaszában a politikai napirendet az egyre égetőbb problémákkal küzdő egészségügyi és oktatási szféra dolgozóinak tiltakozáshulláma határozta meg. Másik jelentős kampánytémája volt a szociáldemokrata pártnak a migrációs válság. Fico a baloldali fősodorról szembemelve menekültellenes nézeteket képviselt, ám mivel a migrációellenesség szinte a teljes szlovákiai politikai elitet jellemezte, abból a Smer nem tudott egyértelmű előnyt kovácsolni.

Az ötszázalékos küszöb környékére mérték a közvélemény-kutatók a Szabadság és Szolidaritás (SaS) pártot, mely végül a jobboldal vezető erejeként került ki a választásból. A Richard Sulík EP-képviselő által vezetett párt már megalakulása óta az egyik legmarkánsabb Smer- és Fico-ellenességet képviseli, sikerét most is leginkább ennek köszönhetné. Az SaS liberális pártként határozza meg magát, mely a liberalizmust kezdetektől a gazdaságpolitikájában jelenítette meg a legerőteljesebben. A melegházasság melletti küzdelem, a könnyűdrog-fogyasztás dekriminalizálásának szorgalmazása mindinkább háttérbe szorult az SaS programjában az elmúlt évek-

ben, most pedig a szélsőjobboldali alakulatokat is meghazudtoló idegenellenességgel vette ki részét a választási kampányból.¹ Az SaS 315 558 voksot kapott, ami az összes érvényes szavazat 12,1 százalékát jelentette. 2012-es eredményét megkétszerezte a párt, ezzel arányosan képviselői mandátumainak száma 11-ről 21-re nőtt. A párt majdnem minden harmadik szavazatát a Pozsonyi kerületben szerezte. Összességében az SaS azokban a járásokban kapta a legtöbb szavazatot, amelyek korábban a Szlovák Demokratikus és Keresztény Unió – Demokrata Párt (SDKÚ–DS) bástyáinak számítottak. Az egykor szebb napokat látott, 1998 és 2006 között Mikuláš Dzurinda, majd 2010 és 2012 között Iveta Radicová személyében miniszterelnököt adó párt a 2012. évi választásokra megroppant, belső viszályainak köszönhetően pedig annyira eljelentéktelenedett, hogy a mostani voksoláson csak a szavazatok 0,26%-át szerezte meg. Az SDKÚ-tól elpártolt szavazók megnyerésében minden bizonnyal nagy szerepe volt annak, hogy az SaS több jobboldali párttal szemben (Most-Híd, KDH, #Siet) teljesen egyértelműen kijelentette, hogy a Robert Fico vezette Smerrel semmilyen körülmények között nem hajlandó kormánykoalícióra lépni.

A közvélemény-kutatásokban szintén a parlamenti küszöb határán szerepelt az Egyszerű Emberek és Független Személyiségek (OLaNO) nevű formáció, mely végül 287 611 szavazatot, az összes érvényes voks 11,02 százalékát szerezte meg, ami 19 mandátumot eredményezett. A tömörülés vezetője Igor Matovič, aki három társával 2010-ben még az SaS listájának 147–150. helyeiről indulva jutott be a preferencia szavazatoknak köszönhetően a szlovák törvényhozásba. Matovič és párttársai 2012-ben már saját pártjuk utolsó helyeiről kerültek be a parlamentbe, és ezt a bravúrt 2016-ban is meg tudták ismételni. Az OLaNO egyébként sem struktúrája, sem pedig az általa gyakorolt politikai kultúra tekintetében nem minősül hagyományos pártnak, sokkal inkább protestpártként tartjuk számon. Magát a jobb-közép, konzervatív pártok közé sorolja, ugyanakkor nem rendelkezik tagsággal, inkább szakemberek és a civil szektort képviselő függetlenek csoportosulása. A 2016-os választásokon az Egyszerű Emberek listáján kaptak helyet a Daniel Lipšic vezette NOVA képviselőjelöltjei is.² Lipšic 2012-ben, három hónappal a parlamenti választásokat követően hagyta el a KDH frakcióját, és alakította meg pártját azzal a reménnyel, hogy sikerrel tudja majd megszólítani a csalódott jobboldali szavazókat, elsősorban a keresz-

1 Na bilbordoch reformy, na mítingoch utečenci: SaS ide do volieb rozpoltená. *Denník N*, 2016. február 19.

2 Lipšic sa spojil s Matovičom. Prečo mu to s Novou nevyšlo? *Denník N*, 2015. június 29.

tenydemokrata pártból és az SDKÚ-ból kiábrándultakat. Igor Matovič és Daniel Lipšic annak érdekében, hogy ne vesszenek el szavazatok a jobboldalon, a választásokon való közös indulásban egyeztek meg 2015-ben. Eredetileg OLaNO–Nova koalícióban gondolkodtak, ám mivel a közvélemény-kutató intézetek a koalíciókra vonatkozó 7%-os parlamenti küszöb alatt mérték őket, végül közös listát állítottak.

A prognózisoknak megfelelően a Szlovák Nemzeti Párt (SNS) 15 mandátumot szerezve négy év után visszajutott a parlamentbe. 2012. évi támogatottságát megduplázva szerzett 225 386 szavazatot, ami az összes érvényes voks 8,64 százalékát jelentette. A párt jelentős arculatváltáson esett át 2012 után: Ján Slota pártelnök a sikertelen választást követően nem indult újra az elnöki tisztségért. Tiszteletbeli elnök lett, majd fél évvel később Slotát kizárták az SNS soraiból a pártvagyon hűtlen kezelésének gyanúja miatt. Slota utóda Andrej Danko lett, aki merőben új hangon szólt a választókhoz: több megnyilatkozásában is felemelte szavát a xenofóbiával és a rasszizmussal szemben.³ Danko irányítása alatt az SNS nacionalista pártból nemzeti-konzervatív párttá kezdett átalakulni, ami ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a nemzetállam építésének kérdése és a szlovák hazafiasság erősítésének szorgalmazása ne lenne meghatározó a párt programjában. A választási kampány idején az úgynevezett magyarkártyát nem játszotta ki sem az SNS, sem más szlovák párt. Már a 2012-es választásokon is sokkal kisebb jelentősége volt a magyarokkal szembeni nacionalizmusnak a választási kampányban, mint a korábbi voksolások alkalmával. Amennyiben a tendencia folytatódik, a magyar kártya jó eséllyel tartósan eltűnik a szlovák közéletből.

A legnagyobb meglepetést a választások éjszakáján a Marián Kotleba vezette Mi Szlovákiánk Néppárt (LSNS) parlamentbe jutása jelentette. A közvélemény-kutatások – feltételezhetően a nagyszámú rejtőzködő szavazónak köszönhetően – messze a parlamenti küszöb alá mérték a szélsőjobboldali tömörülést, ám az végül közel 210 ezer voksot szerezve 8,04 százalékos támogatottságot ért el, ezzel 14 képviselői helyhez jutott. 2012-ben a párt 1,58%-ot szerzett a parlamenti választásokon, akkori szavazatszámát mostanra megötszörözte. Kotleba és az általa képviselt rasszista, rendpárti poli-

3 Andrej Danko a parlamenti választásokat követően adott interjút a pozsonyi Új Szónak, és ebben bocsánatot kért elődje kijelentéseiért: „*Ha a múltban bárkit személyesen megbántott bármely elődöm durva megszólalása, az SNS elnökeként elmondhatom, hogy őszintén sajnálom, és elnézést kérek. Sokszor magam is szégyenkeztem e kijelentések miatt, és méltatlannak éreztem őket a párthoz, ezért is változtattam meg az SNS-t.*” (Új Szó, 2016. április 8.)

tika első komoly eredményét 2013 novemberében érte el, amikor 71 ezernél is több voksot gyűjtve sikerült megnyernie a Besztercebányai kerület megyefőnöki tisztségéért vívott küzdelmet. Az LSNS törvényhozásba jutásának oka nem csupán az erőteljes idegengyűlölő és menekültellenes retorika volt, hanem az is, hogy a hagyományos pártok már hosszú ideje képtelenek megfelelő megoldási alternatívákat felvázolni a gazdaságilag legrosszabb helyzetben lévő régiók lakosai részére. Kotleba sikeréhez nagyban hozzájárult, hogy a legsikeresebben tudta megszólítani az első szavazókat. A Focus által a Markíza kereskedelmi televízió részére készített exit pollból kiderül, hogy a 18–21 év közötti választók 22,7%-a adta a voksát az LSNS-re, ezzel a szélsőjobboldali párt volt a legeredményesebb ebben a korosztályban.⁴

További meglepetést jelentett a Boris Kollár vezette Sme rodina (Család vagyunk) nevű párt parlamentbe jutása. A szlovák celebvilágból ismert gazdag vállalkozó 2015 novemberében hozta létre a pártot, azaz alig négy hónap alatt sikerült a semmiből felépítenie egy olyan tömörülést, mely 172 860 szavazatot (6,62%) szerezve 11 képviselőhelyhez jutott a parlamentben. Kollár sikere érzékelteti talán a legjobban, hogy a törvényhozási választásokon nagyon sokan tüntetőleg szavaztak. A párról, annak értékrendjéről a választók nagyon keveset tudhattak, Kollár gyakorlatilag két témával kampányolt. Az egyik a fennálló pártrendszer támadása volt, melynek lényege a pártvezető fő szlogenjével írható le a legérzékletesebben: „*Nekem hihetnek. Nem vagyok politikus.*” A tömörülés szerint a hagyományos pártok és azok politikusainak sajátja, hogy „*lopnak hazudnak és csalnak*”, pénzügyi csoportok és oligarchák által irányítottak. A párt másik fő témája az ország megvédésének ígérete volt a „*muszlim invázióval*” szemben.⁵

Nyolcadik helyen jutott be a szlovák törvényhozásba a #Sief (Háló). A korábbi kereszténydemokrata párti politikus, Radoslav Procházka által 2014-ben alapított párt 146 ezer szavazattal, az összes érvényes voks 5,6 százalékával zárta a választásokat. A 10 képviselői helyet érő eredmény óriási csalódás volt Procházka számára, aki a 2014. évi köztársasági elnökválasztásokat követően a jobboldal új vezetőjének szerepében tetszelgett. Akkor Procházka 400 ezer szavazatot szerezve végzett a választás első fordulójában a harmadik helyen. Ezt a támogatottságot akarta kamatoztatni a #Sief létrehozásával, mely párt a szétforgácsolódott jobboldal, elsősorban a kereszténydemokrata gyökerekkel bíró tömörülések vezető ereje lett volna. Keresztény irányultságú párt pedig szép számmal akad a politikai palettán: a #Sief mellett idetartozik a KDH, az SDKÚ, az OLaNO-NOVA. Még a

4 Kto volil Kotlebu a prečo? Nie, nie je to len pre utečencov. *Dennik N*, 2016. március 6.

5 www.hnutie-smerodina.sk

legutolsó nyilvánosságra hozott felmérésekben is a Háló volt a Smer legerősebb kihívója, így a választások sokadik nagy meglepetésének számított, hogy a párt végül épphogy bejutott a parlamentbe. Procházka az államfőválasztási kampány során bírálta a Smer és Robert Fico hatalomgyakorlási technikáit, a kritikai hangvétel viszont a későbbiekben egyre gyengébb lett. Procházkával ellentétben az SaS és az OLaNO politikusai végig markánsan bírálták a Smer-t és annak prominenseit, így a szociáldemokrata párttal elégedetlenek legnagyobb csoportja ezt a két pártot választotta.

A KDH parlamentből való kiesésének oka a már említett konzervatív, keresztény gyökerű pártok szétforgácsolódottságában kereshető. A kereszténydemokrata párt 1990-től megszakítás nélkül nyolc cikluson keresztül tagja volt a szlovák törvényhozásnak. Ez alatt a negyed évszázad alatt számos politikus hagyta el a KDH-t és alapított saját pártot. A két utolsó jelentősebb próbálkozó Radoslav Procházka és Daniel Lipšic voltak, mint láthattuk, egyikük sem teljesítette a saját maguk elé kitűzött célokat, a két párt ráadásul leginkább egymást, valamint az „anyapártot” gyengítette a választásokon. A kereszténydemokraták 129 ezer szavazatot, 4,94 százalékot szereztek, vagyis mindössze néhány ezer szavazat hiányzott számukra a mandátumszerzéshez.

A Híd és az MKP választási eredményei

2016-ban folytatódott a korábbi parlamenti választásokon már tapasztalt tendencia, hogy a magyarlakta területeken a választói hajlandóság egyre jobban elmarad az országos átlagtól. A magyarlakta területként meghatározott 16 déli járás, valamint a főváros és Kassa közül már csak Pozsonyban, valamint a magyarok által ugyancsak alacsony arányban lakott Szenci és Nyitrai járásban volt az országos átlagot meghaladó a választói aktivitás. 2006-ban és 2010-ben a Dunaszerdahelyi járás országos viszonylatban is a legmagasabb részvételi mutatókkal bírt, de még 2012-ben is az országos átlagnál magasabb volt a szavazói hajlandóság a járásban. 2016-ban már csak a járás lakosainak 56,46 százaléka járult az urnák elé. A magyar választóknak a politikától való elfordulását mutatja, hogy a másik magyar többségű járásban, a Komáromiban nagyon alacsony, mindössze 49,02 százalékos volt a részvétel. Komárom mellett további három, magyarok által is lakott járás országos szinten is a sereghajtók közé tartozik. Az egész országban a Nagymihályi járásban volt legkisebb a választói hajlandóság (43,55%), ezt követi a Nagyőrcei járás 46,93%-kal és a Töketerebesi járás 48,81%-kal.

A 2010-es és a 2012-es választásokhoz hasonlóan 2016-ban is két párt küzdött a szlovákiai magyarok szavazataiért: a magát regionális és etnikai pártként meghatározó Magyar Közösség Pártja (MKP), valamint a 2009-es megalakulása óta a szlovákiai magyarok és a szlovákok együttműködését szorgalmazó polgári párt, a Most-Híd. A két párt küzdelmének eredménye megegyezik a két korábbi parlamenti választás eredményével: a Híd jobban szerepelt az MKP-nál és parlamenti tényező maradt, míg a Magyar Közösség Pártja zsinórban harmadszor maradt ki a szlovák törvényhozásból. Harmadik pártként 2013 decemberében a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ) jelent meg a szlovákiai magyar pártpalettán. A tömörülés a 2014-es európai parlamenti és helyhatósági választásokhoz hasonlóan marginális erő maradt; mindössze 2426 voksot sikerült szereznie (0,09%).

A Híd és az MKP a programjai számos átfedést mutatnak, mindkettőben kiemelt cél egyebek mellett a déli régiók gazdasági felzárkóztatása, a kétnyelvűség megvalósítása, a kulturális és az oktatási önkormányzatiság elérése. A Híd *Polgári Vízió 2016*⁶ című programjának *Szlovákiai magyar nemzetpolitikai stratégia* c. alfejezete szerint a felvidéki magyarság – a program által javasolt kifejezés szerint szlovákiai, illetve dél-szlovákiai magyarság – „*közös név, jól körülírt regionális identitás és szimbólumok nélküli közösség*”. A párt nemzetpolitikai stratégiája arra tesz javaslatot, hogy a fentiek miként tölthetők meg tartalommal, illetve a dokumentum arra kíván választ adni, „*hogyan lehetséges a negatív tendenciák lelassítása, esetenként leállítás és megfordítása, és hogyan építhető fel egy fenntartható, értéket képviselő szlovákiai magyar közösség struktúrája*”. A Híd a program szerint átfogó törvényjavaslattal kívánja megteremteni a keretet a kisebbségi kultúra finanszírozásának stabilitásához. A javaslat egy kisebbségi kulturális önkormányzati modell létrehozásával számol, amely a létrehozandó Magyar Kisebbségi Kulturális Tanács révén lehetővé tenné egy szlovákiai magyar kultúrpolitika kialakítását és érvényesítését. Stratégiai célként fogalmazza meg nemzetpolitikájában a Híd a kulturális és az oktatási önkormányzatiság biztosítását a felvidéki magyar közösség számára. Az önkormányzatiság egy kisebbségi tanácson keresztül valósulna meg, amelyet a szlovákiai magyar kisebbség tagjai választanának meg 4 éves ciklusokra.

Egyértelműen felvidéki magyar identitásról, a felvidéki magyarság megmaradásáról, az asszimilációs folyamatok lassításáról, megállításáról, szerencsés esetben a folyamatok megfordításáról, illetve a magyarság anyagi, szellemi és számbeli gyarapodásáról beszélt programjában a Magyar Kö-

6 A teljes program elérhető a www.polgarivizio.sk weboldalon.

zösség Pártja. A *Közös akarat* című választási program négy pillérré épült: az első Szlovákia és Európa jövője, a második a gazdaság, a szociálpolitika és az egészségügy kihívásai, a harmadik a régiók felzárkóztatása, a negyedik pedig a magyarság megmaradására összpontosít. A gazdasági program a 2014-ben elfogadott *Baross Gábor Tervre* épül, mely szerint az MKP célja, hogy Dél- és Kelet-Szlovákia régiói a folyamatos leszakadás helyett a felzárkózás útjára lépjenek. A negyedik programpillér a 2014 decemberében bemutatott *A szlovákiai magyar közösség megmaradásának és gyarapodásának, valamint Dél-Szlovákia gazdasági felzárkóztatásának intézményi feltételei* c. dokumentumra épít. Ennek célkitűzése egy olyan, természetes régiók mentén kialakított déli megye létrehozása, amelyben a helyi közösség saját kezébe vehetné régiójának fejlesztését, és a hivatalos kétnyelvűség is valóra válhatna. A koncepció a peremvidék, a szórvány számára az oktatási és kulturális önkormányzatiság megadásával számol.

A Most-Híd a hetedik helyen jutott be a parlamentbe, az összes érvényes voks 6,5 százalékát szerezte meg. Bugár Béla és pártja rendkívül csalódott volt az eredmények láttán, hiszen tíz százalékot meghaladó eredményre számítottak a párt prominensei. A párt növekedés helyett további szavazókat veszített: 2010-ben 205 ezer, 2012-ben 176 ezer, 2016-ban pedig 170 ezer választópolgárt tudott sikeresen megszólítani a Híd. Az eredmény 11 képviselői helyet jelentett, a mandátumszerzők közül heten magyar, négyen pedig szlovák nemzetiségűek voltak.

A Magyar Közösség Pártja az összefogás jegyében állította össze a választási listáját, megnyitotta azt a fiatalok és a civilek előtt, ám az ő segítségükkel sem sikerült átlépnie az ötszázalékos küszöböt. A párt a voksok 4,04 százalékát szerezte meg, ami 105 495 szavazatot jelent. Az eredmények tükrében elmondható, hogy az MKP-nak továbbra is rendkívül stabil, ugyanakkor elégtelen méretű a szavazói bázisa. A négy évvel korábbiakhoz képest a párt most mintegy négyezer szavazattal kapott kevesebbet. Az MKP kis mértékben növelni tudta szavazói számát a Szenci, a Dunaszerdahelyi, a Lévai és a Rozsnyói járásokban, a Galántai járásban pedig 1200 új voksolót szerzett. A többi déli járásban viszont csökkent a pártot választók száma. A legérzékenyebb veszteséget a Komáromi járásban könyvelhette el az MKP: közel 2600 szavazót veszített a párt a 2012-es járási eredményéhez képest. Összességében hét járásban kapott több szavazatot az MKP a Hidnál, 2012-ben öt járás esetében volt ez igaz. 2016-ban a Dunaszerdahelyi, a Komáromi, a Lévai, az Érsekújvári, a Nagyrőcei, a Rimaszombati, a Nagykürtösi és a Töketeresbesi járásokban győzött az MKP a legfőbb vetélytársával szemben.

A Híd az összes magyarlakta járásban rontott a négy évvel ezelőtti teljesítményéhez képest. A legkomolyabb visszaesést a Dunaszerdahelyi járásban könyvelhette el a párt: míg 2010-ben még a helyi választók több mint fele a Hídra szavazott (32 ezer voks), addig 2012-ben már alig 26 ezer, 2016-ban pedig mindössze 18 600 szavazatot szerzett itt a párt. Hasonlóan drámai ütemű csökkenést szenvedett el a Híd a Galántai és az Érsekújvári járásban is. Az előbbiben a 2012-es 12 ezres voksszám 8800-ra olvadt, míg az Érsekújvári járásban a 15 400 szavazat csökkent 12 ezer alá. A Komáromi járásban 2500, a Lévaiban pedig 1500 vokssal apadt a Most-Híd pártot választók száma. Parlamentbe való bejutását a vegyespárt nagyban köszönheti annak, hogy nőtt a pártot választó szlovák nemzetiségűek száma: mintegy 4300-zal közel 23 ezerre nőtt a fővárosi szavazóinak száma, míg a nem magyarlakta területként meghatározott „északi” járásokban 25 ezerről 38 ezer fölé nőtt a Híd szavazótábor. A 2011-es népszámlálás Pozsonyban mindössze 14 ezer (3,43%), Kassán pedig hatezer (2,65%) magyar nemzetiségű személyt talált, a két nagyvárosban tehát a Híd döntően szlovák szavazatokat tudott szerezni.

1. táblázat. *A Híd és az MKP választási eredményei 2012-ben és 2016-ban területi bontásban*

Járás	Részvétel (%)	Híd			MKP		
		Szavazat (2016)	% (2016)	Szavazat (2012)	Szavazat (2016)	% (2016)	Szavazat (2012)
Pozsonyi járásek	67,33	22 931	9,26	18 614	1536	0,71	1557
Szenci járás	69,02	5114	12,00	5375	2146	5,03	1716
Dunaszerdahelyi járás	56,46	18 621	33,56	25 671	23 196	41,80	23 139
Galántai járás	59,19	8800	19,18	12 089	8183	17,84	6947
Komáromi járás	49,02	11 558	27,94	13 947	16 108	38,94	18 694
Lévai járás	56,61	6840	13,05	8696	7019	13,39	6911
Nyitrai járás	63,12	4989	5,93	5293	1776	2,11	1467
Érsekújvári járás	56,53	11 860	18,00	15 412	11 430	17,35	12 716
Vágsellyei járás	55,71	4397	18,48	5413	3734	15,69	4121
Losonci járás	50,00	3568	12,54	4783	3097	10,89	3441
Nagyrócei járás	46,93	1482	10,40	1691	1673	11,74	1841
Rimaszombati járás	50,54	5578	17,71	6456	6505	20,66	7088

Járás	Rész- vétel (%)	Híd			MKP		
		Szavazat (2016)	% (2016)	Szavazat (2012)	Szavazat (2016)	% (2016)	Szavazat (2012)
Nagykürtösi járás	52,79	2202	11,90	2685	2959	16,00	3200
Kassai járások	57,10	7536	6,76	7687	1474	1,31	1573
Kassa-vidéki járás	55,63	4585	8,99	5081	3400	6,67	3473
Nagymihályi járás	43,55	2751	6,60	2928	2278	5,46	2422
Rozsnyói járás	51,62	4070	16,81	5468	3481	14,38	3352
Töketerbesi járás	48,81	4498	11,50	4901	4925	12,60	5404
Déli járások összesen		131 380		152 190	104 920		109 062
Déli járások Pozsony és Kassa nélkül		100 913		125 889	101 910		105 932
„Északi” járások		38 213		23 898	575		421
Országos eredmény	59,82	169 593	6,50	176 088	105 495	4,04	109 483

A 16 déli járásban az MKP 101 910 szavazatot szerzett, míg a Híd 100 913-at. A Híd ugyanitt 2010-ben még 151 ezer, 2012-ben pedig 126 ezer szavazót tudhatott a táborában, azaz hat év alatt 50 ezerrel kevesebben választották a Bugár Béla vezette tömörülést a magyarlakta járásokban. Az MKP bázisa alig változott; mindkét korábbi parlamenti választáson 105 ezer szavazatot szerzett a 16 magyarlakta járásban. A területi részvételi adatok is mutatták, hogy a magyar választók többsége otthon maradt, a fenti számok alapján pedig kijelenthetjük, hogy a Most-Híd pártot elhagyók csak kis részét tudta az MKP megszólítani. Az etnikai pártnak a parlamentbe jutáshoz mintegy 30 ezer szavazat hiányzott. A Hídtől átpártolt voksolók csupán arra voltak elegendők, hogy csökkentsék a negatív demográfiai folyamatokból eredő veszteségeket, illetve pótolják azokat az MKP-szavazókat, akik 2012 után 2016-ban már nem az MKP-t választották, vagy pedig otthon maradtak. A magyar nemzetiségű választók nagy része, akiknek az MKP és a Híd között „kellett” volna választaniuk, inkább távol maradtak a szavazástól.

Összegzés

Szlovákiában a választásokon a szavazók éles üzenetet fogalmaztak a hagyományos politikai pártok és az elit felé. Előretörték a rendszerellenes és a protestpártok, miközben a hosszú évekig meghatározó fontosságú,

mérsékelt jobboldali, kereszténydemokrata gyökerű tömörülések kiestek a parlamentből. A szétagozódott jobboldalon a vezetésért folyó küzdelem csak újabb, összességében nem túl sikeres pártokat hozott létre, és közel egy évvel a választásokat követően nem látszik, hogy mely párt és annak melyik politikusa tudná hitelesen összefogni a tradicionális, jobboldali pártokat. A mérsékelt jobboldal megerősödését nehezíti, hogy a Híd és a #Sief koalícióra léptek azzal a Smerrel, amellyel történő együttműködést a liberális, konzervatív ellenzéki pártok kizárják. A #Sief ezt a lépést nem tudta túlélni, parlamenti frakciója megszűnt, a szerveződés darabjaira hullott.

A magyar szavazatokért folyó küzdelem győztese ugyan az MKP lett, de a párt immár harmadszor maradt ki a szlovák törvényhozásból, így a rá szavazó százezres közösség hangját ott továbbra sem tudja hallatni. A Híd pedig harmadszor is a parlament tagja lett, igaz ez 2016-ban a szlovákok szavazatai nélkül már nem sikerült volna a Bugár Béla vezette pártnak. A magyar választókat az egymással szemben kampányoló MKP és Híd nem tudták a korábbiaknál sikeresebben megszólítani, sőt, soha nem volt ilyen alacsony a választáson résztvevő magyarok száma és aránya. Úgy tűnik, a szembenállás sok választót elbizonytalanított, és ők végül nem járultak az urnák elé. Mindkét pártra kevesebb magyar szavazott a négy évvel korábbiakhoz képest, mely mögött a negatív demográfiai folyamatokat is az elsődleges okok közé sorolhatjuk. 2011-ben a húsz évvel korábbi népszámláláshoz képest 110 ezres csökkenést mutatott a magyarok száma Szlovákiában. Feltételezhetően a negatív népesedési folyamat nem torpant meg, így azóta újabb 25 ezer fővel csökkenhetett a magyar nemzetiségűek – és ezzel együtt a potenciális szavazók – száma az országban. A Híd a déli, magyarlakta járásokban az elmúlt hat év alatt 50 ezer szavazót veszített, ezeknek a választóknak az MKP azonban csak kis részét tudta megszólítani. Az etnikai pártnak a parlamentbe jutáshoz mintegy 30 ezer szavazat hiányzott. A Hídtől átpártolt voksolók csupán arra voltak elegendők, hogy csökkentsék a negatív demográfiai folyamatokból eredő veszteségeket, illetve pótolják azokat az MKP-szavazókat, akik 2012 után, 2016-ban már nem az MKP-t választották, vagy pedig otthon maradtak.

A két párt közötti törésvonalat az etnikai jelleg jelenti: az MKP számára elfogadhatatlan a Híd interetnikus jellege, az utóbbi viszont a tisztán etnikai alapon való politizálást anakronisztikusnak tartja. Láthattuk, önmagában a Híd esetleges meggyengülése nem eredményezi a magyar választók „visszatalálását” az MKP-hoz. A következő időszakban a Híd kormánypártként az ott elért eredményeivel győzheti majd meg a magyar választókat arról, hogy helyesen döntött, amikor a Smerrel és az SNS-szel közös kor-

mányba belépett. Az MKP pedig egy új pártvezetés irányítása mellett folytathatja a megkezdett fiatalítást és közösségépítést, közben a korábbiaknál hatékonyabban kell reagálnia nem csupán a magyar közösséget érintő eseményekre, hanem az ország mindennapjait befolyásoló fejleményekre is. Az etnikai párt innovatív és korszerű programokkal, a politikából (és a Hídből) kiábrándultak sikeres megszólításával tehet a felvidéki magyarság politikai képviselőjének megerősítéséért. Ehhez pedig arra van szükség, hogy a jövőbeli magyar-magyar együttműködés minél szélesebb körű legyen.